

Sınıf Öğretmenlerinin Erteleme Davranışı Eğilimleri ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler¹

*

Ali Baltacı*

* Dr. Milli Eğitim Bakanlığı Ankara /Türkiye

E-Posta: alibaltaci@meb.gov.tr

ORCID: 0000-0003-2550-8698

Öz

Bu çalışma bilinçli farkındalık temelli bilişsel terapi programının üniversite öğrencilerinin kaygı Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin beş faktör kişilik özelliklerine göre erteleme davranış eğilimlerinin belirlenmesidir. Ayrıca araştırma ile beş faktör kişilik özelliklerinin, erteleme davranışı üzerindeki etkisi de araştırılmıştır. Bu araştırma ilişkisel karşılaştırmalı tarama modeli ile tasarlanmıştır. Araştırmanın evreni Ankara İlinin 25 ilçesinde çalışmakta olan 15716 sınıf öğretmenidir. Tabakalı örnekleme yöntemi ile hedef evrenden belirlenen 463 sınıf öğretmeni, örneklem grubunu oluşturmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin erteleme eğilimlerini ölçmek için 'Tuckman Erteleme Eğilimi Ölçeği' ve kişilik özelliklerini ölçebilmek için ise 'Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ile erteleme davranışı arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Ayrıca, kişilik özellikleri (duygusal denge, sorumluluk ve uyumluluk) ile erteleme davranışı arasında anlamlı bir etkileşim söz konusudur. Bunun yanında kişilik özellikleri, erteleme davranışı eğiliminin %39'luk bir bölümünü açıklamaktadır. Türkiye'de öğretmen adaylarının erteleme ve kişilik özelliklerinin incelendiği az sayıda araştırma olmasına rağmen, sınıf öğretmeni örnekleminde, her iki kavramın ilişkilerinin birlikte ele alındığı araştırmalara rastlanamamıştır. Alanyazındaki bu önemli eksikliği giderme amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma, Türk eğitim bilimleri alan yazınında erteleme davranışı ile kişilik özelliklerini sınıf öğretmeni örneklemini üzerinde inceleyen ilk çalışma olma özelliği taşımaktadır. İleride yapılacak araştırmalar için yeni çalışma alanları açan bu çalışmanın, yönetim ve eğitim bilimleri alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Erteleme, Erteleme eğilimi, Beş faktör kişilik özellikleri, Sınıf öğretmeni.

¹ Makalenin ilk hali üzerine düşüncelerini ileten Prof. Dr. Ali Baltacı ile çok değerli iki anonim hakeme katkılarından dolayı teşekkürlerimi sunarım.

The Relations between Procrastination Behavior Tendency and Personality Traits of Primary School Teachers

*

Abstract

The purpose of this study is to determine the behavioral tendencies of procrastination according to the big-five personality traits of primary school teachers. The research also investigated the effects of big-five personality traits on procrastination behavior. This study was designed with a correlational survey model. The universe of this study consists of 15716 primary school teachers working in 25 districts of Ankara Province. The 463 primary school teachers identified from the target group by stratified sampling method constitute the sampling group. The 'Tuckman Procrastination Tendency Scale' was used to measure procrastination tendencies of teachers and 'Five Factor Personality Traits Scale' was used to measure personality traits. As a result of the research, a significant difference was determined between gender, age, professional tenure and procrastination behavior. There is also a significant interaction between personality traits (neuroticism, conscientiousness, and agreeableness) and procrastination behavior. Personality traits, on the other hand, account for 39% of the tendency to procrastination behavior. Although there are only a few studies on the procrastination and personality traits of prospective teachers in Turkey, there have been no studies of the relationship between the two concepts in the sample of primary school teachers. This study aimed at solving this important deficiency in the literature is the first study to examine the procrastination behavior and personality traits on the sample of primary school teachers in Turkish educational science literature. This work, which opens up new fields of study for future research, is thought to contribute to the literature on management and educational sciences.

Key Words: *Procrastination, Procrastination tendency, Big-five personality traits, Primary school teacher*

Giriş

Toplumsal sistem içindeki her örgütte işlerin belirli bir düzen ve süre içinde yürütülmesi söz konusudur. İşlerin organize edilmesi örgütün amaçlarını gerçekleştirmesini ve etkililiğini arttırmasını kolaylaştırmaktadır. Eğitim örgütleri de diğer toplumsal örgütlerde olduğu gibi işlerin yapılış şekli ve süresinden etkilenmektedir. Okullarda işlerin ertelenmesi, eğitim hizmetleri ve diğer işlerin aksamasına, okulun verim ve üretkenliğinin düşmesine yol açmaktadır. Ayrıca işlerini erteleyen çalışanların örgüt içinde dışında çeşitli olumsuzluklarla karşılaşmaları söz konusu olabilmektedir. Türkiye'deki okullarda gerek öğretmenler ve gerekse okul yöneticileri tarafından yapılması gerekli olan işlerin savsaklandığı ve geciktirildiği bilinmektedir. İşlerin geciktirilmesi ile öğretmen ve okul yöneticileri ile veliler ve farklı paydaşlar arasında sorunlar yaşanabilmektedir. Çocuğun ailesinden sonra ilk karşılaştığı otorite figürü ve davranış değişiminin önemli bir uygulayıcısı olan sınıf öğretmenleri çeşitli sebeplerle işlerini ertelemektedir. Gelecek nesillere örnek teşkil etmesi bakımından sınıf öğretmenlerinde görülen erteleme davranışı eğilimlerinin anlaşılması ve uygulamaya dönük öneriler geliştirme amacıyla yürütülen bu çalışma, erteleme davranışına neden olan unsurların öğretmenlerin kişilik özelliklerinden etkilenebileceği varsayımıyla yürütülmüştür.

Erteleme Davranışı

Çalışma yaşamı içinde işlerin geciktirilmesi, çalışanlar tarafından oldukça sık tercih edilen bir durum olmasının yanında, kişinin iş disiplini ve öz-yeterliliklerinin de bir göstergesidir. Pek çok nedeni ve sonucu olabilen işlerin ertelenmesi davranışı, zamanla çalışanlarda baskı oluşturmakta ve işe yönelik tutumlarının değişmesine neden olmaktadır. Erteleme kişinin aldığı kararları veya yapması gereken işleri geciktirmesi durumudur (Sriouis, 2007). Toplumsal, bireysel ve akademik nedenlere bağlı eğilimler olarak gelişebilen ve zamanla kişinin iş performansını olumsuz yönde etkileyen erteleme davranışı alanyazında akademik erteleme ve genel erteleme eğilimi olarak incelenmiştir (Saddler ve Sacks, 1993). Kişinin yapması gereken herhangi bir işi geciktirme eğiliminde olması, genel erteleme olarak

adlandırılmaktadır (Orpen, 1998; Tice ve Baumeister, 1997). Genel erteleme davranışı, belirli bir sistematığe sahip bir alışkanlık veya süregelen bir davranış kalıbıdır (Milgram ve Toubiana, 1999). Akademik erteleme ise işlerin belirli önceliklere göre tasnif edilerek geciktirilmesidir. Genellikle öğrenciler ve öğretim profesyonellerinde görülen akademik erteleme, günlük yaşamında yapmak zorunda olunan ödevlerin, işlerin ve öğrenme durumlarının seçilmesi ve ileri bir tarihe ötelemesidir (Ferrari, 1991). Örneğin teslim tarihi yaklaşmış bir ödevin son güne bırakılması veya öğrenenin sınavdan bir gün önce çalışmaya başlaması gibi davranışlar akademik erteleme örnekleridir.

Önemli bir sosyal olgu olan erteleme davranışını anlayabilmek için farklı kuramlar geliştirilmiştir. Akılcı Duygusal-Davranışçı Kuram'a göre erteleme, akla yatkın olmayan inanışların davranışa dönüştürülmesidir. Çalışanların yapmak zorunda olduğu işler ile bağ kuramaması ve işleri akla yatkın bulmaması durumunda erteleme eğilimi görülmektedir (Sriouis ve Tosti, 2012). İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kuramı ise, erteleme davranışını bir ihtiyaçtan vazgeçerek diğerlerini karşılama eğilimi olarak değerlendirmektedir. Bu kurama göre erteleme çoğunlukla alt düzey ihtiyaçların karşılanması için üst düzey ihtiyaçların göz ardı edilmesi olarak durumudur. (Fritzsche, Young, ve Hickson, 2003). Özellik Kuramına göre erteleme eğilimleri, çalışanların kişilik özellikleri sonucu oluşmaktadır. Erteleme davranışını açıklamaya çalışan kuramlar genellikle davranışın nedenlerine ve sonuçlarına odaklanmışlar, ertelemenin karmaşık ve birbiri ardı sıra gelişen bir süreç olduğunu bildirmişlerdir.

Alanyazında erteleme davranışı eğilimlerinin nedenleri arasında çalışanların zaman yönetimi konusundaki yetersizlikleri olduğu bildirilmektedir (Orpen, 1998; De Raad, 2000). İşlerini belirli bir süre içinde organize edemeyen çalışanlar, işleri geciktirmekte veya ileri bir tarihe ertelemektedirler (Flett, Hewitt, ve Martin, 1995). Kişinin bireysel korku ve yetersizlikleri, işe yönelik tutum eksikliği, karar verme becerilerinden yoksunluk ve sorumluluk alma konusundaki isteksizlikler ertelemenin diğer nedenleri arasında yer almaktadır (Milgram ve Toubiana, 1999). Kişinin başarı algısı veya yapabilme becerisi de erteleme davranışının nedenleri arasındadır. Başarısızlık korkusu veya başaramayacağım düşüncesiyle işlerin ertelenmesi, örgütlerde oldukça sık karşılaşılan bir çeşit kaygı bozukluğu-

dur (Tice ve Baumeister, 1997). Bunun yanında kişinin akılcı olmayan beklentiler içinde yer alması veya mükemmeliyetçi tutumu da erteleme davranışlarına neden teşkil edebilmektedir (Vestervelt, 2000).

Alanyazında erteleme davranışının sonuçları arasında düşük bireysel performans gösterme (Balkıs, 2013; Orpen, 1998); depresif belirtiler gösterme veya depresyona girme (Stöber ve Joormann, 2001); endişe ve kaygı (Aydoğan ve Özbay, 2012; Ekşi ve Dilmaç, 2010); stres seviyesindeki artış (Sriois ve Tosti, 2012; Tice ve Baumeister, 1997) ve fizyolojik rahatsızlıklar (Tice ve Baumeister, 1997) olarak belirlenmiştir. Erteleme davranışının neden ve sonuçlarından hareketle bu davranışın, kişinin örgüte uyumunu, iş başarımını, psikolojik ve fizyolojik sağlığını ve performansını olumsuz yönde etkileyen önemli bir olgu olduğu sonucuna varılabilir. Alanyazındaki tartışmalarda erteleme davranışının çalışanın kişilik özelliklerinden etkilendiği bildirilmektedir (Antonioni, 1998; Moberg, 2001).

Beş Faktörlü Kişilik Özellikleri Modeli

Kişilik, bireylerin davranış, düşünce ve diğer eylemlerine yön veren bireysel süreçler veya belirli bir zaman süreci içinde gelişen duygu, düşünce ve davranış formlarından oluşan ve bireyin tüm karakteristik özelliklerini barındıran yapıdır (Allport, 1937). Kısa bir ifade ile kişilik, bireylerin iç ve dış dünyalarıyla etkileşimleri toplamı olup onları diğer kişilerden farklılaştıran, belirli bir dengeye sahip, duygu, düşünce ve kalıplaşmış tutumları da içeren özellikler toplamıdır (Allport, 1961). Alanyazında kişiliği açıklamaya çalışan farklı yaklaşımlar bulunmaktadır. Psikanalitik yaklaşımda kişilik, içedönük ve dışadönük özellikler temelinde ele alınmış ve kişilerin diğer insanlarla ilişkileri temelinde açıklamalar getirilmiştir. Evrimci yaklaşımlarda kişilik, kişinin belirli bir zaman sürecinde geliştirdiği davranış örüntüleri olarak tanımlanmış; dışadönük ilişkiler, bastırılmış yapılar ve kaygı durumları üzerine yoğunlaşmıştır. Özellik Kuramında kişilik 16 faktörlü özellikler modeli, beş faktörlü kişilik deseni gibi kişiyi diğer insanlardan ayırt etmeyi sağlayabilecek belirgin özellikleri ile tanımlamaya çalışmıştır.

Bununla birlikte kişiliği açıklamak için ayırt edici özellikler yaklaşımının öne çıktığı ve alanyazında kuramsal ve uygulamalı çalışmaların ço-

ğunlukla bu yaklaşım temelinde ele alındığı belirlenebilir. Özellik Kuramı, kişilerin kendilerini ifade etmede kullandıkları kelimelerin çözümlenmesi, kişinin sosyal çevresinde karşılaştığı olay ve olgulara karşı takındıkları tutum, tavır ve davranışların belirlenmesi, kişinin sahip olduğu özelliklerin zaman içindeki değişimleri gibi kişilik özelliklerine yönelik konularla ilgilenmektedir. Özellik Kuramı, kişilerde kolaylıkla belirlenebilen düşünce ve tutumlar ile gözlenebilen davranışlara odaklandığından ölçülmesi ve değerlendirilmesi daha kolay ve az maliyetlidir. Kişilik yapısını Özellik Kuramı doğrultusunda belirlemeye çalışan araştırmalar çoğunlukla kişiliği farklı etmenlerin bir bileşkesi olarak görmektedirler (Cattell, 1956). Özellik Kuramının içinde yer alan Beş Büyük Kişilik Modeli, kişiliği belirlemek için yaygın olarak kullanılan ve alanyazında fikir birliğine varılmış bir modeldir (Robbins ve Judge, 2012). Beş Büyük Kişilik Modelinin kuramsal altyapısını Allport (1937)'un kişilik özelliği kuramı, Cattell'in 16 faktörlü kişilik yaklaşımı (1956) oluşturmaktadır. Model, beş temel kişilik özelliğini betimlemektedir: dışa dönüklük (extraversion), uyumluluk (agreeableness), sorumluluk (conscientiousness), duygusal denge (neuroticism) ve deneyime açıklık (openness to experience) (De Raad, 2000; McCrae ve Costa, 1999).

Uyumluluk; mütevazı, yumuşak başlı, açık sözlü, mizah becerileri gelişmiş, farklı ortamlara kolay uyum sağlayabilen, işbirliğini seven, fedakâr, ailesinin ve arkadaşlarının iyiliklerini ön planda tutan kişileri belirlemektedir (Milfont ve Sibley, 2012). Uyumluluk derecesi yüksek olan kişiler, diğerlerine daha fazla güven duymaya, dışarıdan gelen uyarıcıları kabul etmeye daha fazla eğilimlidirler (Madran ve Akdoğan, 2010). *Dışadönüklük;* kendine güvenen, sosyal iletişim becerileri gelişmiş, enerjik, neşeli, baskın, hareketli ve maceraperest, iddialı, diğer kişilere karşı ilgili, olumlu duygusal kişiliğe sahip olan bireyleri belirleyen faktördür (Kozako, Safin ve Rahim, 2013). Dışadönük kişiler, sosyal ilişkilerinden yarar sağlama ve risklerden kaçınmaya yatkın olsalar da sosyal ağların genişlemesi, zaman ve enerji maliyetlerinin de yükselmesine neden olduğundan erteleme davranışlarını gösterme eğilimleri yüksektir (Milfont ve Sibley, 2012).

Nörotiklik olarak da ifade edilebilen *Duygusal denge*, kişilerin iç yaşantılarına ilişkin özelliklerine odaklanmakta kişinin sahip olacağı huzurlu, sakin, tutarlı bir yaşantının, korku ve kaygılardan veya tüm olumsuz

duygu durumlarından arınmasını kolaylaştıracağını ifade etmektedir (Antonioni, 1998; Bozkaya, 2013). Duygusal dengesini oluşturamamış kişilerin, endişe, sinirlilik, suçluluk, hüznün ve korku gibi depresif duygulara sahiptirler (Moberg, 2001). *Sorumluluk*, kişinin öz-disiplin göstermeye yatkınlığı, görev bilincinin yüksek olması ve başarılı olmak için çaba sarf etmesi anlamına gelmektedir (Moberg, 2001). Sorumlu kişiler kendilerinin ve örgütlerinin başarıları için azimli bir şekilde çalışırlar. Genellikle diğer çalışanlar tarafından düzenli bir çalışma alışkanlığı olan güvenilir kişiler olarak tanınırlar (Burger, 2006). *Gelişime Açıklık* olarak da ifade edilebilen *Deneyime Açıklık*, yeniliklere ve yeni tecrübelerle yatkınlık olarak ifade edilebilir. Deneyimlere açık kişiler, sanata ve maceraya düşkünlüdürler ve bu kişilerin gerek iş yaşamında gerekse sosyal yaşantılarında sıra dışı ve yaratıcı fikirleri vardır. Meraklı, cesur, hayalperest olan yüksek dereceli deneyime açık kişilerin aksine düşük dereceli deneyime açık kişiler, ilgisiz, duyarsız, dar bir bakış açısına sahip ve çoğunlukla geleneksel ve tutucu kişilerdir (Vestervelt, 2000; De Raad, 2000).

Eğitim sisteminin önemli bir parçası olan okullar, belirli düzeylerde akademik ve yönetsel iş yükünün olduğu örgütlerdir (Baltacı, 2017). Okullarda eğitim ve öğretim hizmetlerini sunan öğretmenler, yönetsel işlerden sorumlu yöneticiler ve bina bakım ve onarımı gibi çeşitli işleri yapmakla görevli yardımcı personel bulunur. Öğretmenler yalnızca eğitim ve öğretim işleriyle değil, okul içinde oluşabilecek farklı türden işleri de yaparlar. Öğrencilerin kamusal alanla ilk ve en önemli temaslarının sağlandığı ilkokullar ve ilkokuldaki sınıf öğretmenleri, eğitim sistemi için elzemdir. Sınıf öğretmenleri, öğrencilere yeni bilgi ve beceriler kazandırmakla görevli olmakla birlikte, çocukların sağlıklı bir şekilde toplumsallaşması ve istendik davranış değişimlerinin de kazandırılması gibi önemli gizil görevleri de yürütürler. Sınıf öğretmenlerinin kişilik özellikleri, çocukların yetişme biçimini etkileyebilmektedir. Bu açıdan sınıf öğretmenlerindeki olumlu ve olumsuz davranış kalıplarının belirlenmesi; olumlu davranışların ödüllendirilmesinin yanında, olumsuz davranışların azaltılması için önlemler alınması da önemlidir. Erteleme davranışı da olumsuz davranışlardan biri olarak kabul edildiğinden, sınıf öğretmenlerin erteleme davranışı eğilimlerinin belirlenmesi, eğitim sisteminin hedeflerine ulaşabilmesi açısından önem arz etmektedir.

Okullarda sınıf öğretmenlerinin farklılaşmış iş yüklerinin olması, onların çeşitli işleri öncelik sırasına koymasına ve bazılarını da ertelemesine yol açmaktadır. Okullarda işlerin ertelenmesi ile birçok iş ya yapılmamakta veya gelişigüzel yapılmaktadır. Böylelikle özelde okulun ve genelde ise eğitim sisteminin verimliliğini düşürmektedir. Okullardaki iş yoğunluğuna rağmen, sınıf öğretmenlerinin kişilik özellikleri bu işlerle başa çıkmalarını sağlayan en önemli kaynaklarıdır. Sınıf öğretmenin kişilik özelliği onların iş performanslarını, işe yönelik tutumlarını, öz-yeterliklerini ve iş doyumları gibi çok çeşitli durumları etkilemektedir.

Alanyazında erteleme ile kişilik özelliklerinin beraber incelendiği çalışmaların sınırlı olduğu belirlenebilir. Özer (2012), öğretmen adaylarında duygusal denge ve erteleme davranışları arasında pozitif yönde olumlu ilişki belirlemiştir; bunun yanında, içsel denetim ve erteleme eğilimleri arasında negatif ilişki saptamıştır. Özer (2012) ve Balkıs (2006), cinsiyetin önemli bir erteleme nedeni olduğunu belirlediği çalışmalarında, erkeklerin daha çok işlerini ertelediğini bildirmektedirler. Gülebağlan (2003) öğretmenlerin cinsiyetleri ile erteleme eğilimleri arasında bir ilişki bulunmadığını; buna karşın, yaştaki artışın erteleme davranış eğilimlerini azalttığı sonucunu bulmuştur. Lay (1997), öğretmenlerin içsel kontrol odağının yüksek olmasının erteleme davranışını azalttığını belirlemiştir. Benzer şekilde Lee, Kelly ve Edwards (2005) ise öğretmenlerin sahip olduğu sorumluluk bilincinin erteleme davranışını azalttığını bildirmektedirler. Doğan, Kürüm ve Kazak (2014), öğrenciler üzerine yürüttükleri çalışmalarında, erteleme davranışı ile sorumluluk ve duygusal dengesizlik arasında ilişki belirlemişlerdir. Bunun yanında Dışadönüklük, uyumluluk ve deneyime açıklık arasında belirli bir ilişki tespit etmemişlerdir. Alanyazındaki çalışmaların çoğunlukla akademik erteleme davranışına odaklanması, ertelemeyi durumsal değişkenlerle ve kültürel farklılıklarla açıklamaya çalışmaları sebebi ile yetişkinlik döneminde ve özellikle profesyonel yaşantı içinde erteleme davranışının kişilik özellikleri ile ilişkisi konusunda belirgin bir eksiklik görülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin erteleme davranışları ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri inceleyen araştırmaların çoğunlukla yurtdışında ve farklı kültürel özelliklere sahip örneklemeler üzerinde yürütüldüğü, Türkiye’de öğretmen adaylarının erteleme ve kişilik özel-

liklerinin incelendiği az sayıda araştırma olmasına rağmen, sınıf öğretmenleri örnekleminde, her iki kavramın ilişkilerinin birlikte ele alındığı araştırmalara rastlanamamıştır. Alanyazındaki bu önemli eksikliği giderme amacıyla gerçekleştirilen bu çalışma, Türk eğitim bilimleri alanyazınında erteleme davranışı ile kişilik özelliklerini sınıf öğretmenleri örnekleminde inceleyen ilk çalışma olma özelliği taşımaktadır. Bunun yanında özellikle okullarda gerek eğitim ve öğretimle gerekse okulun yürüttüğü diğer işlerde sıklıkla karşılaşılan erteleme davranışlarının incelenmesi ile konunun sosyolojik gerçekliği ortaya konacak ve politika belirleyiciler için uygulamaya yönelik öneriler geliştirilmesine imkân sağlanacaktır. Bu çalışma ile alanyazında belirlenen önemli bir eksiklik giderilecek ve ileride yapılacak araştırmalar için farklı türden veriler ortaya çıkarılacaktır. Çalışmanın yönetim ve eğitim bilimleri alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışma, sınıf öğretmenlerinin kişilik özelliklerine göre genel erteleme davranış eğilimlerinin belirlenmesi ile erteleme davranışının görülme sıklığının azaltılması için alınacak önlemlere ilişkin öneriler sunmayı amaçlamaktadır. Araştırma ile aşağıda belirlenen sorulara yanıt aranacaktır:

1. Sınıf öğretmenlerinin kişilik özellikleri ile erteleme davranışlarının düzeyi nedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, eğitim durumu ve mesleki kıdemlerine göre erteleme eğilimleri farklılaşmakta mıdır?
3. Sınıf öğretmenlerinin erteleme eğilimleri ile kişilik özellikleri arasında ilişki bulunmakta mıdır?
4. Kişilik özelliklerinin erteleme davranışını yordama düzeyleri nedir?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu araştırma, ilişkisel karşılaştırmalı tarama modeli ile tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modeli, en az iki değişken arasındaki ilişkilerin derecesini belirlemeyi hedeflemektedir. İlişkisel tarama modelinde değişkenler arasındaki ilişkilerin yoğunluğu, yönelimi ve türü belirlenir ve farklı değişkenlerle kıyaslamaları yapılabilir (Balci, 2015).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Ankara ilinin 25 ilçesinde resmi okullarda görev yapmakta olan 15716 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada, evrende belirlenen alt grupların, evrende var oldukları oranda örnekleme temsil edilmesi, diğer bir deyişle evrendeki elemanların her temel karakteristiğinin örnekleme de aynı oranda olması gerektiği durumlarda kullanılan (Clemence, Doise ve Lorenzi-Cioldi, 2014) “tabakalama” değişkenlerine ilişkin ölçümlerin tarafsızlığını artıran (Teddlie ve Yu, 2007), tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğü güç analizi ile belirlenmiş; bu doğrultuda evrenden çekilen ve örnekleme yansıtılan sayıların hesaplanmasında Cochran’ın (1962, Akt: Balcı, 2015) tabakalı örneklemede örneklem büyüklüğünü saptamada yaygın olarak kullanılan formülü kullanılmıştır.

$$n = \frac{t^2(PQ)/d^2}{1 + \left[\left(\frac{1}{N}\right)t^2(PQ)/d^2\right]}$$

Formülde, n= Örneklem büyüklüğünü, N= Evren büyüklüğünü, d= Tolerans düzeyini (.05 ya da .01), t= Güven düzeyinin Çizelge değerini (t= 1.96 veya 2.58), PQ= (.50)(.50)=.25 Maksimum örneklem büyüklüğü için örneklem yüzdesini göstermektedir. İlgili örneklem hesaplamaları formülü kullanılarak evreni .05 anlamlılık ve %5 hata payı ile temsil edecek örneklem sayısı 375 olarak belirlenmiştir. Araştırmada kullanılan tabakaların oluşturulmasında 25 ilçede bulunan öğretmen sayıları dikkate alınmış, ilçelerin tabakalara ayrılmasında ise Ankara İlini beş yaşam kalitesi düzeyine göre sınıflandıran Şeker’in (2011) sınıflandırması kullanılmıştır. Şeker (2011) çalışmasında demografik yapı, sağlık, eğitim, ekonomik durum vb. değişkenlere ilişkin verileri kullanarak yaşam kalitesi düzeylerine göre Ankara ili ilçelerini beş sınıfa ayırmıştır. Araştırma, ulaşılabilirlik imkânları da dikkate alınarak Şeker (2011) sınıflandırmasında yer alan 25 ilçede çalışan sınıf öğretmenleri üzerinde yürütülmüştür. Araştırmada kullanılan ölçekler Ankara İlinin 25 ilçesinde yer alan okullara araştırmacı tarafından elden veya e-posta ile ulaştırılmış ve katılımcılara araştırma konusu hakkında bilgi verilerek yeterli süre içinde ölçme araçlarını doldurmaları istenmiştir. Doldurulan ölçekler, yine elden araştırmacı tarafından veya e-posta kanalıyla toplanmıştır. Katılımcılara (sınıf öğretmenleri),

toplamda 600 ölçek ulaştırılmış, bunlardan 507'si geri dönmüştür. Bu ölçeklerden 32'si yanlış doldurma, 12'si de aykırı (uç) değerler nedeniyle analizden çıkarılmıştır. Aykırı değerler, içinde bulunduğu örneğin diğer gözlemlerinden belirgin sapmalar gösteren değerlerdir. Aykırı değerler ölçme hatası, veri girişi sırasında yapılabilecek bir hata, ölçme aracının doğru çalışmaması olabileceği gibi elde edilen gözlemlerin farklı bir yığından gelmesi gibi bir durumda da ortaya çıkabilir (Teddlie ve Yu, 2007). Bu araştırmada aykırı değerler, Mahalanobis uzaklığı kullanılarak tespit edilmiştir. Belirlenen örneklem büyüklüğünü karşılayan 463 ölçek analize dâhil edilmiştir. Örneklemde yer alan katılımcıların % 71,79'u kadındır ve %73,58'i lisans düzeyinde eğitim almıştır. Katılımcıların %38,87'sinin mesleki kıdemi 11 yıl ve %37,58'i 36-45 yaş aralığındadır.

Ölçme Araçları

Sınıf öğretmenlerinin erteleme eğilimlerini ölçmek için 'Tuckman Erteleme Eğilimi Ölçeği' ve kişilik özelliklerini ölçebilmek için ise 'Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği' gerekli izinler alınarak kullanılmıştır.

Tuckman Erteleme Eğilimi Ölçeği. Erteleme eğilimlerini belirleyebilmek için Tuckman (1991) tarafından tek boyutlu ve 16 maddeden oluşan bir form geliştirilmiş olup ölçeğin Türkçe uyarlaması, Uzun-Özer, Saçkes ve Tuckman (2009) tarafından yapılmıştır. Türkçe uyarlama esnasında 2 madde, orijinal ölçekte tavsiye edilen şekilde çıkarılmış ve ölçek 14 maddelik bir yapıya kavuşmuştur. Beş dereceli likert tipi bir yapıda tasarlanan ölçek, (1) 'kesinlikle katılmıyorum' ve (5) 'tamamen katılıyorum' arasında değişen bir şekilde puanlanmaktadır. Ölçek puan ortalamasının 5'e yaklaşması erteleme eğiliminin yüksek olduğunu gösterirken 1'e yaklaşması erteleme eğiliminin düşük seviyede olduğunu belirlemektedir. Ölçeğin orijinal formunun Cronbach Alpha katsayısı .86 ve benzer ölçek geçerliği .47; Türkçe formunun ise Cronbach Alpha Katsayısı .90 ve benzer ölçek geçerliği .22 olarak belirlenmiştir (Uzun-Özer, Saçkes ve Tuckman, 2009).

Bu araştırma kapsamında ölçeğin tek faktörlü yapısı doğrulayıcı faktör analizine (DFA) tabi tutulmuştur. DFA sonucunda gizil değişkenler ile gözlenen değişkenlerin farklılaşma derecesini belirleyen t testi değerleri-

nin de .01 seviyesinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. DFA sonucunda tavsiye edilen düzenleme önerilerinin kuramsal geçerliği olmadığı için dikkate alınmamış; ayrıca, söz konusu tavsiyelerin X^2 'ye anlamlı bir katkı sağlamadığı da belirlenmiştir [$(X^2_{[158]}= 416.122, p<.01), X^2/sd=2.63, RMSEA=.061, GFI=.90, IFI=.91, NFI=.91, NNFI=.90$ ve $CFI=.90$]. DFA sonuçlarında gözlenen ve beklenen model arasındaki uyum derecesinin 3'ün altında olması modelin kabul edilebilirliğini, 2'nin altında olması ise modelin iyi bir uyum gösterdiğini belirlemektedir (Hu ve Bentler, 1999). Buna göre X^2/sd oranının 2.63 olarak hesaplanması, ölçeğin kabul edilebilir bir uyum gösterdiğini belirlemektedir. Örneklem büyüklüğüne duyarlı olan GFI değerinin .90 olması, genel olarak iyi bir uyumun belirleyicisi olarak önerilen .90 ve üstü değeri şartını karşılamaktadır. Kovaryans matrisleri arasındaki uyumu gösteren CFI, NFI ve NNFI göstergelerinin kabul edilebilir bir model için önerilen en az .90 olma şartını karşıladığı belirlenmiştir. Bunun yanında örneklem büyüklüğü ve modelin karışık doğasından etkilenmeyen IFI göstergesinin de kabul edilebilir bir model için .90 olması şartı sağlanmıştır (Harrington, 2009). Sonuç olarak ölçeğin tek faktörlü yapısının DFA ile doğrulandığı, ölçeğin kabul edilebilir bir uyum düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğin madde toplam korelasyonlarına ilişkin analizlerinde tüm maddelerin .40'ın üzerinde değerlere sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı .86; bileşik güvenirlik katsayısı .89 ve benzer ölçek geçerliği .26 olarak belirlenmiştir. Bunun yanında ölçekte yer alan değişkenler arasında çoklu bağlantılık (multicollinearity), içsellik (endogeneity) ve dışsallık (exogeneity) problemine rastlanmamıştır.

Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği. Sınıf öğretmenlerinin kişilik özelliklerini belirleyebilmek için Costa ve McCrae (1985) tarafından geliştirilen ve Türkçe uyarlaması Somer, Korkmaz ve Tatar (2002; 2004) tarafından yapılan 'Beş Faktör Kişilik Özellikleri Ölçeği' kullanılmıştır. Ölçek dışadönüklük, duygusal denge, deneyime açıklık, sorumluluk ve uyumluluk olmak üzere 5 kişilik boyutundan ve 25 maddeden oluşmaktadır. Beş dereceli likert tipi bir yapıda tasarlanan ölçek, (1) 'kesinlikle katılmıyorum' ve (5) 'tamamen katılıyorum' arasında değişen bir şekilde puanlanmaktadır. Ölçek puan ortalamasının 5'e yaklaşması kişilik özelliğinin yüksek olduğunu gösterirken 1'e yaklaşması düşük seviyede kişilik özelliği olduğunu

belirlemektedir. Ölçeğin orijinal formunun Cronbach Alpha katsayıları sorumluluk alt boyutu için .91, deneyime açıklık alt boyutu için .84, uyumluluk alt boyutu için .86, dışadönüklük alt boyutu için .86 ve duygusal denge alt boyutu için .84 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin tamamının Cronbach Alpha Katsayısı .86 ve benzer ölçek geçerliği .32 olarak belirlenmiştir (Somer, Korkmaz ve Tatar, 2004).

Bu araştırma kapsamında ölçeğin beş faktörlü yapısının geçerliğini sınamak için doğrulayıcı faktör analizine (DFA) kullanılmıştır. DFA sonucunda gizil değişkenler ile gözlenen değişkenlerin farklılaşma derecesini belirleyen t testi değerlerinin de .05 seviyesinde anlamlı olduğu belirlenmiştir. DFA sonucunda ölçeğin iyi bir uyum gösterdiği belirlenmiştir [$(X^2_{[228]}= 382.256, p<.01), X^2/sd=1.67, RMSEA= .058, GFI= .93, IFI=.94, NFI=.92, NNFI=.93$ ve $CFI=.93$]. DFA sonuçlarında gözlenen ve beklenen model arasındaki uyum derecesinin ($X^2/sd=1.67$), ölçeğin iyi bir uyum gösterdiğini belirlemektedir. Sonuç olarak ölçeğin tek faktörlü yapısının DFA ile doğrulandığı, ölçeğin iyi bir uyum düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğin madde toplam korelasyonlarına ilişkin analizlerinde tüm maddelerin .40'ın üzerinde değerlere sahip olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin Cronbach Alpha katsayıları sorumluluk alt boyutu için .85, deneyime açıklık alt boyutu için .82, uyumluluk alt boyutu için .83, dışadönüklük alt boyutu için .82 ve duygusal denge alt boyutu için .81 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin tamamının Cronbach Alpha Katsayısı .83 ve benzer ölçek geçerliği .27 olarak belirlenmiştir Bunun yanında ölçekte yer alan değişkenler arasında çoklu bağlantılık (multicollinearity), içsellik (endogeneity) ve dışsallık (exogeneity) problemlerine rastlanmamıştır.

Verilerin Analizi

Parametrik testler uygulanmadan önce, bu testlerin temel varsayımları sorgulanmıştır. Öncelikle çalışma grubunun normal dağılım gösterip göstermediği (skewness ve kurtosis değerleri) incelenmiştir. Bu çalışmada yapılan normal dağılım analizleri skewness (çarpıklık) = -.456; kurtosis (basıklık) = .794 olarak bulunmuştur. Elde edilen bu değerler -1 ile +1 arasında olduğu için çalışma grubunun normal dağılım gösterdiği bulunmuştur. Parametrik testlerin diğer varsayımı, varyansların homojen olmasıdır. Çalışma grubunun homojenliği Levene testi ile incelenmiş; cinsiyet, eğitim

durumu, medeni durum, mesleki kıdem ve yaş değişkenlerine göre yapılan analizde anlamlılık (p) değerleri .05'ten yüksek çıkmıştır. Elde edilen bu bulgulara dayanarak parametrik testlerin kullanılması uygun görülmüştür.

Değişkenler arasındaki farklılığın sadece istatistiksel değil pratikte de anlamlı olup olmadığının incelenmesi amacıyla anlamlı bulunan değerlerin etki büyüklüğü de hesaplanmıştır. Etki büyüklüğünün hesaplanmasında en yaygın kullanılan Cohen tarafından geliştirilen hesaplama (d) olmakla birlikte, Hedge's d , Glass's Δ gibi hesaplamalar da kullanılmaktadır (Yıldırım ve Yıldırım, 2011). Cohen genel bir öneri olmak üzere, d değerinin 0.2'den küçük olması durumunda, etki büyüklüğünün zayıf, 0.5 olması durumunda orta ve 0.8'den büyük olması durumunda ise kuvvetli olarak tanımlanabileceğini bildirmektedir (Cohen, 1992). ANOVA testleri için etki büyüklüğü (*effect size*) hesaplamalarında *Cohen's d* formülü (Kotrlık & Williams, 2003) kullanılmıştır. Yapılan istatistiksel analizlerin tümünde anlamlılık düzeyi (p) .05 olarak belirlenmiştir.

Cinsiyet ve eğitim durumu ve medeni durumun erteleme davranışı ile farklılaşma düzeyi t-testi; mesleki kıdem ve yaş değişkenleri ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA); kişilik özelliklerinin erteleme davranışı ile ilişkisi ise korelasyon ve regresyon analizi ile yapılmıştır. İlişkisel karşılaştırmalar ise Pearson katsayısı ile ölçülmüştür. Hangi sınıflar lehine fark bulunduğunu incelemek amacıyla post-hoc testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Tüm bulgular, .05 ve .01 anlamlılık düzeyi temelinde yorumlanmıştır. Araştırmada korelasyon katsayısının mutlak değer olarak: .90-1.0 arası çok yüksek; .70-.89 arası yüksek; .50-.69 arası orta; .30-.49 arası düşük ve .30-.0 ise çok düşük ilişki olarak belirlenmiştir (Dixon ve Massey, 1969).

Araştırmada kullanılan beşli derecelendirme ölçeklerinden elde edilen ağırlıklı ortalama puanların yorumlanması için:

- 4.20-5.00 tamamen (kişilik özelliğine/erteleme davranışına tamamen sahip),
- 3.40-4.19 çoğunlukla (kişilik özelliğine/erteleme davranışına çoğunlukla sahip),
- 2.60-3.39 kısmen (kişilik özelliğine/erteleme davranışına kısmen sahip),
- 1.80-2.59 az (kişilik özelliğine/erteleme davranışına az düzeyde sahip),

- 1.00-1.79 hiç (kişilik özelliğine/erteleme davranışına hiç sahip değil) aralıkları kullanılmıştır (Balcı, 2015).

Bulgular

Katılımcıların kişilik özellikleri ile erteleme davranış düzeyleri Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcıların Kişilik Özellikleri İle Erteleme Eğilimi Düzeyleri

Değişkenler	N	X	ss
1 Duygusal Denge	463	3.82	.71
2 Dışadönüklük	463	2.37	.56
3 Uyumluluk	463	3.13	.49
4 Deneyime Açıklık	463	1.93	1.12
5 Sorumluluk	463	3.63	.67
6 Erteleme Eğilimi	463	3.80	.62

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların kişilik özelliklerinden duygusal dengeye çoğunlukla ($X=3.82$); dışadönük kişilik özelliğine az düzeyde ($X=2.27$); uyumlu kişilik özelliğine kısmen ($X=3.13$); deneyime açık kişilik özelliğine az düzeyde ($X=1.93$) ve sorumlu kişilik özelliğine ise çoğunlukla ($X=3.63$) sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte katılımcıların işlerini ‘çoğunlukla’ erteledikleri saptanmıştır ($X=3.80$). Katılımcıların cinsiyet, eğitim durumu ve medeni durumları ile genel erteleme davranışı eğilimlerine ilişkin bulgular Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2’de katılımcıların cinsiyetleri ile genel erteleme davranışına olan eğilimleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır [$t_{(461)}=4.73$; $p<.05$]. Erteleme eğilimleri erkeklerde ($X=4.21$), kadınlara göre ($X=3.39$) daha yüksektir. Araştırmanın bağımsız değişkeni olan cinsiyet, erteleme eğilimini ($d_{Cohen}=.57$) orta düzeyde farklılaştırmaktadır.

Tablo 2. Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Katılımcıların Erteleme Eğilimleri

Değişkenler	Kategoriler	N	X	ss	sd	t	P	Cohen's d
Cinsiyet	Erkek	131	4.21	.56	461	4.73	.002	.57
	Kadın	332	3.39	.81				
Eğitim Durumu	Lisans	340	3.81	.63	461	.062	.209	-
	Lisansüstü	123	3.78	.58				

Buna karşın katılımcıların eğitim durumları ile erteleme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Katılımcıların mesleki kıdem, okul türü ve yaş durumları ile genel erteleme davranışı eğilimlerine ilişkin bulgular Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre Katılımcıların Erteleme Eğilimleri

Değişken	Kategoriler	N	X	ss	sd	F	Cohen's	P	Fark (Scheffe)
Mesleki Kıdem	1 5 ve -	136	3.99	.53	2; 460	9.874	.48	.009	1-2
	2 6-10 yıl	147	3.78	.41					1-3
	3 11 yıl +	180	3.63	.43					2-3
Yaş	1 28 ve -	33	4.11	.76	4; 458	8.255	.43	.013	1-5
	2 29-38 yaş	121	3.91	.69					2-5
	3 39-48 yaş	176	3.84	.63					3-5
	4 49-58 yaş	101	3.62	.58					
	5 59 yaş +	32	3.52	.44					

Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların mesleki kıdemleriyle genel erteleme davranışı eğilimlerinin anlamlı olarak değiştiği görülmektedir [$F_{(2;460)}=9.874$; $p<.05$]. Genel erteleme davranışı eğilimiyle mesleki kıdem alt kategorileri arasındaki fark incelendiğinde 11 yıl ve üstü mesleki kıdeme sahip olanların, 6-10 yıl ve 5 yıl ve altı yıl kıdeme sahip olanlara göre daha az; 6-10 yıl mesleki kıdeme sahip olanların da 5 yıl ve altı kıdeme sahip olanlara göre daha az erteleme davranışı eğilimine sahip olduğu belirlenmiştir. Mesleki kıdemdeki artış erteleme davranışına ilişkin eğilimi azaltmaktadır. Araştırmanın bağımsız değişkeni olan mesleki kıdem, genel erteleme eğilimini ($d_{Cohen}=.48$) orta düzeyde farklılaştırmaktadır.

Katılımcıların yaşları ile erteleme eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır [$F_{(4,458)}= 8.255$; $p<.05$]. 28 ve altı yaşa sahip katılımcıların diğer yaş gruplarına göre daha fazla erteleme eğilimi içinde oldukları; benzer şekilde 29-38 ile 39-48 yaş grubundakilerin de 59 yaş ve üzerindeki katılımcılardan daha çok erteleme davranışına eğilimleri oldukları belirlenmiştir. Bu bulgu ile yaştaki artışın erteleme davranışına ilişkin eğilimleri azalttığı belirlenebilir. Yaş değişkeni, genel erteleme davranışı eğilimini ($d_{Cohen}=.43$) orta düzeyde farklılaştırmaktadır. Katılımcıların kişilik özellikleri ile erteleme eğilimleri arasındaki ilişkiler Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Kişilik Özellikleri İle Erteleme Eğilimleri Arasındaki İlişki

Değişkenler	X	ss	1	2	3	4	5
1 Duygusal Denge	3.82	.71					
2 Dışadönüklük	2.37	.56	-.53*				
3 Uyumluluk	3.13	.49	-.49*	.43*			
4 Deneyime Açıklık	1.93	1.12	-.42*	.36	-.39		
5 Sorumluluk	3.63	.67	-.43*	-.39	.37	-.49*	
6 Erteleme Eğilimi	3.80	.62	.88**	.31	-.79**	-.27	-.84**

Not: N = 463; ** p < .01; * p < .05

Tablo 4 incelendiğinde erteleme davranışı eğilimi ile kişilik özelliklerinden duygusal denge arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişki belirlenmiştir ($r=.88$). Bununla birlikte kişilik özelliklerinden uyumluluk ($r=-.79$) ve sorumluluk ($r=-.84$) ile erteleme eğilimi arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Benzer şekilde deneyime açıklık ile erteleme eğilimi arasında düşük düzeyde negatif yönlü; dışadönüklük ile erteleme eğilimi arasında düşük düzeyde pozitif yönlü bir ilişki söz konusudur. Erteleme davranışı eğilimi ile kişilik özellikleri arasındaki Regresyon analizi sonuçları Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5 incelendiğinde, kişisel özelliklerden duygusal denge, uyumluluk ve sorumluluğun regresyon modeline anlamlı katkı verdiği görülmektedir. Modele en anlamlı katkıyı sorumluluk kişilik özelliğinin verdiğini ($\beta=-.472$; $p<0.05$), duygusal denge ($\beta=.411$; $p<0.01$) ve uyumluluk ($\beta=-.087$;

$p < 0.05$) kişilik özelliklerinin de anlamlı etki sundukları belirlenmiştir. Bunun yanında dışadönüklük ve deneyime açıklık kişilik özelliklerinin modele anlamlı bir katkısının olmadığı da belirlenmiştir ($p > 0.05$).

Tablo 5. Erteleme Davranışı İle Kişilik Özellikleri Arasındaki Yordama Düzeyleri

Değişkenler	B	SH _B	β	t	p
Sabit	84.379	5.063		12.542	.000
Duygusal Denge	1.199	.106	.411	1.964	.002
Dışadönüklük	.375	.093	.034	0.921	.242
Uyumluluk	-.877	.079	-.087	-0.955	.006
Deneyime Açıklık	-.492	.084	-.032	-1.311	.114
Sorumluluk	-1.049	.103	-.472	-12.294	.009
R=.627	R ² =.393				
F _(5,457) =71.469	p=.000				N = 463

Modele ilişkin tüm değişkenler birlikte ele alındığında, katılımcıların kişilik özellikleri, erteleme davranışı eğilimlerine ilişkin varyansın %39'unu anlamlı bir şekilde açıklama olduğu söylenebilir ($R^2 = .393$; $F_{(5,457)} = 71.469$). Regresyon analizi sonuçlarından hareketle kişilik özellikleri ile erteleme davranışı arasındaki matematiksel model aşağıdaki gibi formüle edilebilir:

Erteleme = 84.379 + 1.199 Duygusal Denge – 1.049 Sorumluluk – .877 Uyumluluk - .492 Deneyime Açıklık + .375 Dışadönüklük

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin kişilik özelliklerine göre erteleme davranış eğilimlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, cinsiyet, yaş, mesleki kıdem ile erteleme davranışı arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Ayrıca, kişilik özelliklerinden duygusal denge, sorumluluk ve uyumluluk ile erteleme davranışı arasında anlamlı bir etkileşim söz konusudur. Bunun yanında kişilik özellikleri, erteleme davranışı eğiliminin önemli bir bölümünü açıklamaktadır.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerinden cinsiyet, erteleme davranışını etkilemektedir. Erkekler, kadınlara göre daha fazla erteleme eğilimi

sergilemektedirler. Araştırmanın bu sonucu alanyazındaki farklı araştırmalarla desteklense de alanyazında cinsiyet ve erteleme eğilimi arasında çelişkili sonuçlar bulunmaktadır. Çeşitli araştırmalarda cinsiyetin, erteleme eğilimi arasında etkili olmadığı tespit edilmiş (Aydoğan, 2008; Gülebağlan, 2003; Özer ve Altun, 2011; Watson, 2001); farklı araştırmalarda da kadınların erkeklere göre ertelemeye daha fazla eğilimli oldukları belirlenmiştir (Vestervelt, 2000; Pychyl, Coplan ve Reid, 2002). Bununla birlikte, erkeklerin kadınlara göre daha fazla erteleme eğiliminde olduğunu belirleyen çalışmalar: Balkıs (2007); Balkıs ve Duru (2009); Kandemir (2014); Uzun-Özer (2005); Yeşil ve Şahan (2012) çalışmaları ise bu araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Bu araştırmada katılımcıların yaşları ile genel erteleme davranışları arasında anlamlı bir değişim belirlenmiştir. Buna göre yaş arttıkça erteleme eğilimi azalmaktadır. Araştırmanın bu sonucu alanyazınla benzerlik göstermektedir. Balkıs ve Duru (2009); Ferrari, Johnson ve McCown (1995); Gülebağlan (2003); Güner (2008); Yazıcı ve Bekaroğlu (2012), erteleme davranışının yaş ile ters yönlü ilişkisinin olduğunu, yaş ilerledikçe rutin işleri erteleme eğiliminin azaldığını belirlemişlerdir. Yaş değişkenine benzer şekilde mesleki kıdem, erteleme davranışı ile anlamlı olarak farklılaştığı ve mesleki kıdemdeki artışın, erteleme eğilimini azalttığı sonucu, alanyazınla paralellik göstermektedir (Burka ve Yuen, 2008; Gawali, 2012; Gülebağlan, 2003; Güner, 2008; Yazıcı ve Bekaroğlu, 2012). Yaş değişkeni gibi mesleki kıdem de zamanla edinilen deneyimlerin bir bütünü olması sebebiyle önem arz etmektedir. Yine araştırmanın bağımsız değişkenlerinden eğitim durumu, erteleme davranışı ile anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuç alanyazındaki çeşitli araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir (Burka ve Yuen, 2008; Gülebağlan, 2003; Özer ve Altun, 2011).

Bu araştırmada kişilik özelliklerinden duygusal denge, sorumluluk ve uyumluluk ile genel erteleme eğilimi arasında bir ilişki belirlenmiştir. Duygusal denge ile genel erteleme arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü bir ilişki belirlenmiştir. Duygusal denge durumundaki artış gerçekte kişinin duygu-durum sorunları yaşadığını veya nevroitik bir kişiliğe sahip olduğunu göstermektedir. Duygusal denge özellikleri yüksek olan kişilerin işe motive olamadıkları ve işleri yapmak istemedikleri, çoğunlukla ertele-

dikleri alanyazında bildirilmektedir (Tenne, 2000). Bununla birlikte, endişe, kaygı, olumsuz duygusallık, düşük benlik algısı ve kontrol eksikliği gibi nevrotik özellikleri taşıyan kişilerin daha yüksek düzeyde erteleme eğilimi içinde olması alanyazındaki farklı araştırma sonuçlarıyla benzerlikler göstermektedir (Gawali, 2012; Al Otaibi, 2012; Vreeke ve Muris, 2012).

Bu araştırmada kişilik özelliklerinden sorumluluk ile erteleme eğilimi arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki belirlenmiştir. Sorumluluktaki artış, erteleme eğiliminin görülmesini azaltmaktadır. Bu durum, tutarlı, güvenilir, kendi kendini kontrol edebilen, başarma arzusu yüksek ve temkinli bir şekilde çalışan kişilerin işleri erteleme eğilimlerinin düşük seviyelerde kaldığını belirlemektedir. Ayrıca sorumlu kişilerin işlerini daha çok sahiplendikleri ve işlerini zamanında yapma eğiliminde oldukları da belirlenebilir. Buna karşın erteleme davranışının temel nedenleri arasında zaman yönetimindeki yetersizlikler, işe motive olamama veya düşük sorumluluk algısına sahip olma gibi durumların olması sebebiyle kişinin sahip olduğu sorumluluk bilinci özellikle önemlidir. Araştırmanın sorumlu kişilik özelliği ile erteleme eğilimi arasındaki yukarıda anılan ilişkisi alanyazında çok sayıda araştırma ile desteklenmektedir (Aydoğan, 2008; Balkıs ve Duru, 2009; Uzun-Özer, Saçkes ve Tuckman, 2013; Vreeke ve Muris, 2012; Watson, 2001).

Kişilik özelliklerinden uyumluluk ile genel erteleme eğilimleri arasında negatif yönlü bir ilişkinin belirlendiği bu araştırmada, çalışanların uyumluluk derecelerindeki artışın genel erteleme davranışını azalttığı sonucuna varılmıştır. Uyumluluk kişinin sosyalleşme düzeyi ile ilgilidir. Kişilerin örgüt içinde sosyal, nazik, karşısındakine güven duyan, olaylara ve kişilere şüphe ile yaklaşmayan, uysal, iyi niyetli ve pozitif düşünen bireyler olmaları olarak belirlenebilecek uyumluluk özelliği, işe yönelik tutumların da pozitif olmasını sağlamakta ve kişinin iş performansını yükseltmektedir. Bu araştırmayla belirginleşen uyumlu kişilerin erteleme eğilimleri içinde olmamaları durumu alanyazınla paralellik göstermektedir (Balkıs, 2006; Çakıcı, 2003).

Araştırma sonuçlarından hareketle erteleme davranışının okullarda görülme sıklığının azaltılması için sınıf öğretmenlerine zaman yönetimi konusunda uygulamalı eğitimler verilmesi önerilebilir. Ayrıca yaşın ve mesleki deneyiminin okulda karşılaşılan sorunların çözümlenmesinde,

kişilerarası iletişimin dengelenmesinde ve okul sisteminin en uygun yönetim biçiminin belirlenmesinde etkili olduğu düşüncesinden hareketle bu araştırma sonuçlarına da dayanarak okullarda yaşı ve mesleki kıdemi yüksek olan sınıf öğretmenlerinin bulunması veya yaş ve mesleki kıdemi yüksek olan sınıf öğretmenlerinin, bu özelliklere sahip olmayanlara koçluk ve mentorluk yapmaları önerilebilir.

Araştırma ile kişilik özelliklerinin genel erteleme davranışını açıklamada oldukça önemli bir etkisinin olduğu belirlenmiştir. Özellikle sorumluluk ve uyumluluk gibi pozitif kişilik özelliklerinin, genel erteleme davranışını azalttığı sonucu önemlidir. Sorumluluk, kişinin bir amacı gerçekleştirmede sergilediği kararlılık, irade ve odaklanma gücü ile düzenli ve dengeli bir çalışma alışkanlığı olarak belirlendiğinde, kişinin işe yönelik sorumluluklarının, bireysel performansını arttıracaklarını, işleri zamanında yapmasını sağlayacağı belirlenebilir. Sorumlu kişilik özellikleri küçük yaşlardan itibaren kişilere kazandırılabilir bir özelliktir. Çocukların temel sorumluluk bilinciyle eğitilmeleri, profesyonel yaşantılarında da hesapverebilir bireyler olmalarını, üstlendikleri işleri zamanında yapmalarını sağlamaktadır. Türk Eğitim sistemi içinde de sorumluluk, okul öncesi, ilköğretim ve diğer eğitim kademeleri içine de yerleştirilmelidir. Ancak böylesi uzun soluklu bir öneri, erteleme gibi güncel bir sosyal sorunun çözümü için yeterli olmayacaktır. Erteleme davranışı, günümüz iş dünyasının yaşadığı önemli bir sorundur ve çözümünü eğitim sistemine yüklemek, sorunun çözümünü ertelemekten başka bir anlam ifade etmeyecektir. Sınıf öğretmenlerine sorumluluk bilincinin kazandırılması amacıyla ödüllendirme sistemi, işi zamanında yapanın ödüllendirilmesi, işleri belirli düzenlerde yapan çalışanların örnek gösterilmesi gibi pekiştiriciler kullanılabilir.

Erteleme davranışı, örgütlere sosyal uyumunu gerçekleştirmiş çalışanlar arasında daha az görülmektedir. Araştırmanın bu sonucu ile kişilik özellikleri arasında önemli bir yere sahip olan uyumluluğun önemi belirginleşmiştir. Uyumluluk kişinin sosyalleşme ve diğerlerine güven derecesidir. Örgütlerde kişilerin sosyalleşmesi sağlanarak uyum yetenekleri geliştirilebilir. Ayrıca onlara verilecek iletişim becerileri, hitabet, duygudaşlık gibi eğitimler ile uyumlu kişilik özellikleri kazanmaları sağlanabilir. Özellikle sınıf öğretmenlerine yönelik ilişki temelli eğitimlere ağırlık verilmesi, hizmet içi eğitimlerin işlerlik kazandırılması önemlidir. Okullarda

uyumlu öğretmenlerin varlığı ile gerek okul iklimi gerekse okulun bağlı olduğu diğer örgütlerle ilişkileri iyileşme gösterecektir.

Bu araştırmayla belirginleşen ve sınıf öğretmenlerinin sahip olduğu duygusal denge özelliklerinin, işleri ertelemelerinde etkili olduğu sonucu önemlidir. Duygusal denge, nevrotik kişilik özellikleridir. Duygusal dengesi yüksek olan kişilerin korku, endişe, düşmanlık, içe kapanıklık, kırıl-ganlık, şiddet eğilimi ve depresif davranışlar içinde olabilecekleri bilin-mektedir. Araştırma ile sınıf öğretmenlerinde yüksek düzeyde nevrotik davranış eğilimi bulunması dikkat çekicidir. Bu durum özellikle eğitim hizmetlerinin etkili ve verimli bir şekilde sunulmasına engel teşkil etmektedir. Sınıf öğretmenleri arasında duygusal denge sorunları yaşayanların belirlenmesi ve sistem dışına çıkarılmasıyla eğitim sistemi daha dengeli bir yapıya kavuşturulabilir.

Erteleme davranışıyla ilgili Türkiye’de yapılan çalışmaların çoğun-lukla öğrencilerin veya öğretmen adaylarının akademik erteleme davranışlarına odaklanması ve profesyonel yaşantıda karşılaşılan genel erteleme davranışının göz ardı edilmesi, bu araştırmanın önemini arttırmaktadır. Ayrıca araştırma ile sınıf öğretmenlerinin demografik değişkenle-rine ilişkin veriler kadar erteleme davranışı ve kişilik özellikleri de belir-lenmiştir. Okullarda karşılaşılan erteleme davranışlarının önemli bir nedeninin öğretmenlerin kişilik özellikleri olduğunu belirleyen bu çalışma, alanyazındaki önemli bir boşluğu doldurmakta ve yeni çalışma alanları oluşturmaktadır. İleride yapılacak çalışmalarda farklı demografik değiş-kenler, aracı ve moderatör etkiler veya farklı ölçme araçları ile erteleme davranışı sınanabilir. Ancak ileride yapılacak araştırmaların nitel desen-lerde tasarlanması, erteleme davranışının nedenlerinin anlaşılması için belirleyici olacaktır. Her çalışmada olduğu gibi bu çalışmanın da kendi içinde sınırlılıkları söz konusudur. Bu çalışma 2016 yılı eylül ayında An-kara İli genelinde dar bir örneklem üzerinde yapılan nicel analizler ve karşılaştırmalar ile tasarlanmıştır. Farklı illeri de içeren daha büyük nicel desenler ve farklı örneklem grupları üzerinde yürütülecek nitel desenler veya boylamsal çalışmalarla alanyazında önemli bir eksiklik giderilebilir. Eğitim sistemi içerisinde taşra ve merkez teşkilatında görev yapan çok sa-yıda meslek gurubundan çalışan olması, ileride yapılacak çalışmalar için örneklem seçimi konusunda çeşitlilik sunabilir. Bunun yanında farklı nitel ve nicel ölçme araçları ile farklı sonuçlar elde edilebilir.

Kaynakça

- Allport, G.W. (1937). *Personality-A psychological Interpretation*. New York: Henry Holt Company.
- Allport, G. W. (1961). *Pattern and growth in personality*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Al Otaibi, S. M. B. (2012). The relationship between cognitive dissonance and the big-5 factors model of the personality and the academic achievement in a sample of female students at the University of Umm Al Qura. *Education*, 132(3), 607-625.
- Antonioni, D. (1998). Relationship between the big five personality factors and conflict management styles. *International journal of conflict management*, 9(4), 336-355.
- Aydoğan, D. (2008). *Akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluk kaygı ve özyeterlik ile açıklanabilirliği*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Aydoğan, D. ve Özbay, Y. (2012). Akademik erteleme davranışının benlik saygısı, durumluluk kaygı, öz-yeterlik açısından açıklanabilirliğinin incelenmesi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 2 (3), 1-9.
- Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Baltacı, A. (2017). Okul müdürlerinin iş yükünün performans düzeylerine etkisi (İş yükü ve performans arasındaki ilişkiler: Ampirik bir araştırma). *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 101-121.
- Balkıs, M.(2006). *Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğilimlerinin düşünme ve karar verme tarzları ile ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Balkıs, M. (2007). Öğretmen adaylarının davranışlarındaki erteleme eğiliminin, karar verme stilleri ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 67-83.
- Balkıs, M. (2013). Academic procrastination, academic life satisfaction and academic achievement: The mediation role of rational beliefs about studying. *Journal of Cognitive and Behavioral Psychoterapies*, 13(1), 57-74.

- Balkıs, M., & Duru, E. (2009). Prevalance of academic procrastination among pre-service teachers, and its relationship with demographics and individual preferences. *Journal of Theory and Practice in Education*, 5(1), 18-32.
- Bozkaya, E. (2013). *Örgüt çalışanlarının kişilik özellikleri ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi: hiyerarşik yapısı yüksek bir kurumda uygulama*, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir.
- Burger, M. J. (2006). *Kişilik*. İ. D. Erguvan Sarioğlu (Çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Burka, J. B., & Yuen, L. M. (2008). *Procrastination: Why you do it, what to do about it now*. Da Capo Press.
- Cattell, R. B. (1956). Validation and intensification of the sixteen personality factor questionnaire. *Journal of Clinical Psychology*, 12 (3), 205-214.
- Clemence, A., Doise, W., & Lorenzi-Cioldi, F. (2014). *The quantitative analysis of social representations*. New York: Routledge.
- Cohen, J. (1992). Statistical power analysis. *Current directions in psychological science*, 1(3), 98-101.
- Costa, P. T., & McCrae, R. R. (1985). *Manual for the NEO personality inventory*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources Inc.
- Çakıcı, D. Ç. (2003). *Lise ve üniversite öğrencilerinde genel erteleme ve akademik erteleme davranışının incelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- De Raad, B. (2000). *The Big Five Personality Factors: The psycholexical approach to personality*. New York: Hogrefe & Huber Publishers.
- Dixon, W. J., & Massey, F. J. (1969). *Introduction to statistical analysis* (Vol. 344). New York: McGraw-Hill.
- Doğan, T., Kürüm, A., & Kazaka, M. (2014). Kişilik özelliklerinin erteleme davranışını yordayıcılığı. *Başkent University Journal Of Education*, 1(1), 1-8.
- Ekşi, H. & Dilmaç, B. (2010). Üniversite öğrencilerinin genel erteleme, karar vermeyi erteleme ve akademik erteleme düzeylerinin sürekli kaygı açısından incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 433-450.

- Ferrari, J. R. (1991). Self-handicapping by procrastinators: Protecting self-esteem, social esteem, or both? *Journal of Research in Personality*, 25, 245-261.
- Ferrari, J. R., Johnson, J. L. & McCown, W. G. (1995). *Procrastination and task avoidance: Theory, research, and treatment*. New York: Plenum Press.
- Flett, G. L., Hewitt, P. L., & Martin, T. R. (1995). Dimensions of perfectionism and procrastination. In J. R. Ferrari, J. L. Johnson & W. G. McCown (Eds), *Procrastination and task avoidance: Theory, research and treatment*. New York: Springer.
- Fritzsche, B. A., Young, B. R., & Hickson, K. C. (2003). Individual differences in academic procrastination tendency and writing success. *Personality & Individual Differences*, 35, 1549-1557.
- Gawali, C. S. (2012). The impact of gender on development of big five (OCEAN) personality factors (openness to experience, conscientiousness, extroversion, agreeableness and neuroticism). *Indian Streams Research Journal* 2(4), 1-4.
- Gülebağlan, C.(2003). *Öğretmenlerin işleri son ana erteleme eğilimlerinin, mesleki yeterlilik algıları, mesleki deneyimleri ve branşları bakımından karşılaştırılmasına yönelik bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Güner, D. (2008). *İlköğretim okullarında görev yapan sınıf ve branş Öğretmenlerinin Erteleme Eğilimleri ve Kaygı Düzeyleri*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Harrington, D. (2009). *Confirmatory factor analysis*. Oxford University Press.
- Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural equation modeling: a multidisciplinary journal*, 6(1), 1-55.
- Kandemir, M. (2014). A Model Explaining Academic Procrastination Behavior. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 4(3), 51-72.
- Kozako, I. N. A. M. F., Safin, S. Z., & Rahim, A. R. A. (2013). The relationship of big five personality traits on counterproductive work behaviour among hotel employees: An exploratory study. *Procedia Economics and Finance*, 7, 181-187.

- Lay, C. H. (1997). Explaining lower-order traits through higher-order factors: The case of trait procrastination, conscientiousness, and the specificity dilemma. *European Journal of Personality*, 11, 267-278.
- Lee, D., Kelly, K. R., & Edwards, J. K. (2005). A closer look at the relationships among trait procrastination, neuroticism and conscientiousness. *Personality and Individual Differences*, 40, 27-37.
- Madran, C., & Akdoğan, T. (2010). satıcıların kişilikleri ile performanslarının ilişkisi; beş faktör modeline göre bir analiz. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(1), 366-381.
- McCrae, R. R., & Costa Jr, P. T. (1999). A five-factor theory of personality. *Handbook of personality: Theory and research*, 2, 139-153.
- Milfont, T. L., & Sibley, C. G. (2012). The big five personality traits and environmental engagement: Associations at the individual and societal level. *Journal of Environmental Psychology*, 32(2), 187-195.
- Milgram, N., & Toubiana, Y. (1999). Academic anxiety, academic procrastination, and parental involvement in students and their parents. *British Journal of Educational Psychology*, 69, 345-361.
- Moberg, P. J. (2001). Linking conflict strategy to the five-factor model: Theoretical and empirical foundations. *International Journal of Conflict Management*, 12(1), 47-68.
- Orpen, C. (1998), The causes and consequences of academic procrastination: A research note. *Westminster Studies in Education*, 21, 73-75.
- Özer, A. (2012). Pocrastination : Rethinking trait models. *Education and Science*, 35(166), 303-317.
- Özer, A., & Altun, E. (2011). Üniversite öğrencilerinin akademik erteleme nedenleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(21), 45-72.
- Pychyl, T. A., Coplan, R. J., & Reid, P. A. (2002). Parenting and procrastination: gender differences in the relations between procrastination, parenting style and self-worth in early adolescence. *Personality and Individual Differences*, 33(2), 271-285.
- Robbins, S. P. & Judge, T.A. (2012). *Örgütsel Davranış*. Ankara: Nobel Yayıncılık
- Saddler, C. D., & Sacks, L. (1993). Multidimensional perfectionism and academic procrastination: Relationship with depression in university students. *Psychological Reports*, 73, 863-871.

- Sirois, F. M. (2007). "I'll look after my health, later": A replication and extension of the procrastination–health model with community-dwelling adults. *Personality and Individual Differences*, 43, 15–26.
- Sirois, F. M. & Tosti, N. (2012). Lost in the moment? An investigation of procrastination, mindfulness, and well-being. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive-Behavior Therapy*, 30, 237–248.
- Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A. (2002). Beş faktör kişilik envanteri'nin geliştirilmesi-1: ölçek ve alt ölçeklerin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17(49), 21-33.
- Somer, O., Korkmaz, M., & Tatar, A. (2004). *Kuramdan uygulamaya beş faktör kişilik modeli ve beş faktör kişilik envanteri (5FKE)*. İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Stöber, J., & Joormann, J. (2001). Worry, procrastination, and perfectionism: Differentiating amount of worry, pathological worry, anxiety, and depression. *Cognitive Therapy and Research*, 25(1), 49-60.
- Şeker, S. D. (2011). *Türkiye'nin insani gelişme endeksi ve endeks sıralamasının analizi*. Ankara: DPT-SSKGM.
- Teddlie, C., & Yu, F. (2007). Mixed methods sampling: A typology with examples. *Journal of mixed methods research*, 1(1), 77-100.
- Tice, D. M. & Baumeister, R. F. (1997). Longitudinal study of procrastination, performance, stress, and health: The costs and benefits of dawdling. *Psychological Science*, 8, 454-458.
- Tenne, R. (2000). Personality correlates of decisional and task avoidant procrastination. *European journal of Personality*, 14(2), 141-156.
- Tuckman, B. W. (1991). The development and concurrent validity of the procrastination scale. *Educational and psychological measurement*, 51(2), 473-480.
- Uzun Özer, B. (2005). *Academic procrastination: Prevalence, self-reported reasons, gender difference and it's relation with academic achievement*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Uzun Özer, B., Saçkes, M., & Tuckman, B. W. (2013). Psychometric properties of the Tuckman Procrastination Scale in a Turkish sample. *Psychological reports*, 113(3), 874-884.

- Vestervelt, C. M. (2000). *An examination of the content and construct validity of four measures of procrastination*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Carleton Üniversitesi, Kanada.
- Vreeke, L. J., & Muris, P. (2012). Relations between behavioral inhibition, big five personality factors, and anxiety disorder symptoms in non-clinical and clinically anxious children. *Child Psychiatry & Human Development*, 43(6), 884-894.
- Watson, D. C. (2001). Procrastination and the five-factor model: A facet level analyses. *Personality and Individual Differences*, 30, 149-158.
- Yazıcı, H., & Bekaroğlu, B. (2012). Örgün eğitim kurumlarında görev yapan müdürlerin erteleme davranışlarının okul yönetimine etkisi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2).
- Yeşil, R., & Şahan, E. (2012). Öğretmen adaylarının akademik işlerini erteleme nedenleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 219-236.
- Yıldırım, H. H., & Yıldırım, S. (2014). Hipotez testi, güven aralığı, etki büyüklüğü ve merkezi olmayan olasılık dağılımları üzerine. *İlköğretim Online*, 10(3), 1112-1123.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

- Baltacı, A. (2017). Sınıf Öğretmenlerinin Erteleme Davranışı Eğilimleri ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiler, *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 7(12), 54-81.